

УДК 336.225

Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства

Жигалкевич Ж.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

Фісенко Е.С.

магістр,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

У статті визначено сутність понять «прибуток підприємства», «управління прибутком підприємства» та «система управління прибутком підприємства». Виявлено чинники, що впливають на величину прибутку підприємства, та сформульовано завдання управління ним. Подано складові елементи, завдання та принципи системи управління прибутком підприємства. Досліджено вплив ефективної системи управління прибутком на стабільне функціонування та розвиток підприємства.

Ключові слова: підприємство, прибуток, управління, система, принцип.

Жигалкевич Ж.М., Фісенко Е.С. СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ КАК УСЛОВИЕ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье определена сущность понятий «прибыль предприятия», «управление прибылью предприятия» и «система управления прибылью предприятия». Выявлены факторы, влияющие на величину прибыли предприятия, и сформулированы задачи управления ею. Поданы составляющие элементы, задачи и принципы системы управления прибылью предприятия. Исследовано влияние эффективной системы управления прибылью на стабильное функционирование и развитие предприятия.

Ключевые слова: предприятие, прибыль, управление, система, принцип.

Zhygalkevych Zh.M, Fisenko E.S. THE PROFIT MANAGEMENT SYSTEM AS A CONDITION FOR THE EFFECTIVE OPERATION OF THE COMPANY

In the article were defined the essence of the terms of "business income", "profit management" and "profit management system". Were identified the factors affecting the value of the company's profit and were formulated profit management tasks. Were presented the constituent elements, objectives and principles of profit management system. Were researched the influence of the effective profit management system on a stable operation and development of the company.

Keywords: enterprise, profit, management, system, principle.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вирішальну роль у стійкому розвитку та функціонуванні будь-якого підприємства відіграє його прибутковість. Прибуток є головною метою підприємницької діяльності та головним критерієм оцінки ефективності діяльності, а також виступає основним захисним механізмом підприємства від загрози банкрутства.

В умовах високої конкуренції забезпечення ефективного управління прибутком є важливою ланкою в процесі діяльності підприємства, адже він є найбажанішим результатом. Для отримання позитивної динаміки прибутковості підприємства необхідна побудова ефективної системи управління прибутком. Так, постає проблема виявлення усіх

переваг системи управління прибутком як основи ефективного функціонування підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування, ефективного використання та управління прибутком відображені в численній кількості робіт зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів. Зазначеній проблематиці присвятили свої роботи: І. Балабанов, І. Бланк, М. Білик, Є. Бріггем, Дж. Ван Хорн, В. Геєць, Дж. Джуран, А. Дайле, С. Дорогунцов, П. Друкер, П. Єгоров, І. Кац, А. Ковальова, Г. Крамаренко, Л. Костирко, М. Коробова, Ю. Лисенко, Л. Лігоненко, С. Підкропивний, В. Стасюк та ін. Проте деякі аспекти потребують теоретичного обґрунтування та спеціальних наукових досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є дослідження впливу системи управління прибутком на ефективне функціонування підприємства.

Для досягнення поставленої мети у статті вирішуються такі завдання:

- визначено сутність та складові елементи системи управління прибутком підприємства;
- систематизовано принципи системи управління прибутком та чинники, які впливають на величину прибутку підприємства;
- визначено завдання системи управління прибутком підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як економічна категорія прибуток виступає узагальнюючим показником фінансових результатів, тобто відображає остаточну грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності підприємства.

На величину прибутку впливає сукупність багатьох факторів, які необхідно враховувати в процесі управління. Ці фактори умовно поділяють на дві великі групи: зовнішні (тобто ті, які не залежать від підприємства) та внутрішні (ті, на які підприємство може впливати).

До зовнішніх належать фактори, пов'язані із загальною економічною ситуацією, що склалася в країні, з рівнем інфляції, специфікою окремих товарних ринків, з кон'юктурою ринку, цінами на виробничі ресурси, з кон-

куренцією, що склалася на ринку, з впливом природних, географічних, транспортних і технічних умов на виробництво і реалізацію продукції тощо.

Внутрішні фактори є безпосереднім об'єктом впливу з боку управлінської системи підприємства. До них відносять: обсяги реалізації продукції, її собівартість, ціни, якість продукції тощо.

Необхідність ефективного управління прибутком завдяки правильно сформованій системі управління прибутком пов'язана з роллю, яку він відіграє в розвитку підприємства та забезпеченні інтересів його власників.

Отже, управління прибутком – це процес розроблення і прийняття рішень з питань формування, розподілу і використання прибутку на підприємстві з метою забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [1].

До основних завдань управління прибутком можна віднести [2]:

- оцінювання прибутковості виробничої і комерційної діяльності підприємства;
- визначення підприємницького ризику;
- забезпечення максимізації розміру прибутку в межах можливостей ресурсного потенціалу підприємства та обмежень ринкової кон'юнктури;

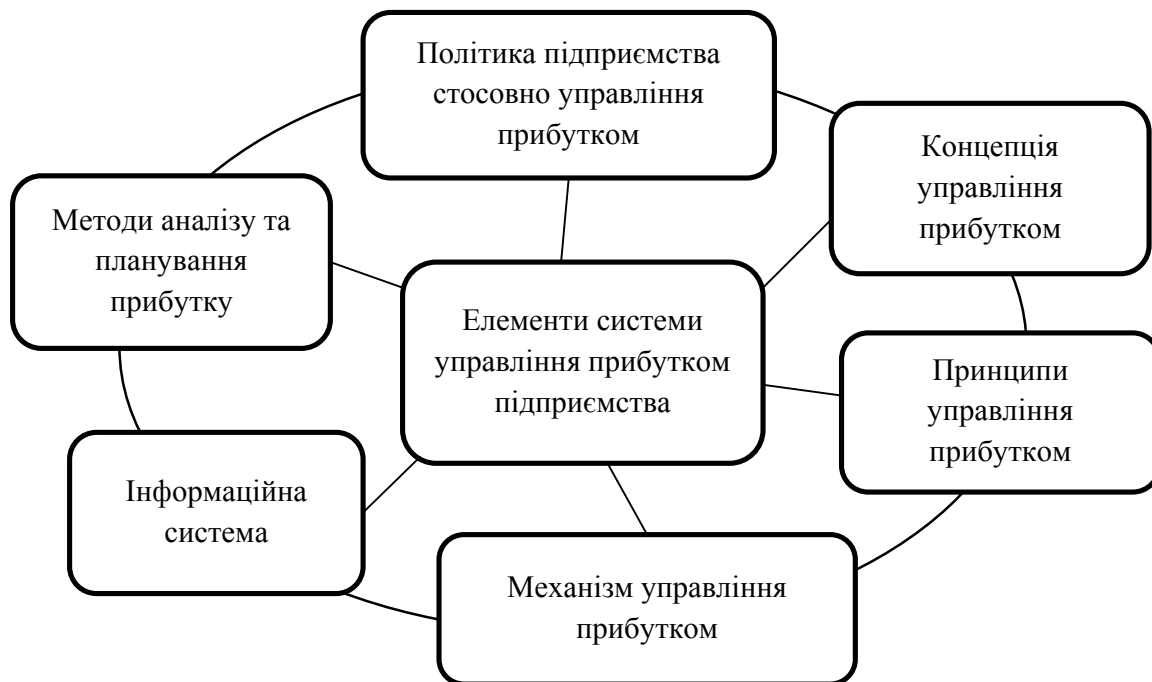

Рис. 1. Складові елементи системи управління прибутком підприємства

Джерело: складено автором

- забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку та допустимим рівнем ризику;

- забезпечення виплати високого рівня доходу власникам підприємства;

- забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства в довгостроковому періоді;

- забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства;

- виявлення резервів збільшення прибутку за рахунок виробничої діяльності, інвестиційних і фінансових операцій;

- зміцнення конкурентних позицій підприємства за рахунок підвищення ефективності розподілу і використання прибутку.

Система управління прибутком підприємства є сукупністю конкретних методик, технологій, способів та прийомів обґрунтування управлінських фінансових рішень стосовно формування затрат та доходів підприємства, а також форм їх виконання з метою забезпечення прийняттого рівня рентабельності фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства [3].

Незважаючи на різноманітні підходи, вчені виділяють шість обов'язкових (загальноприйнятих) складових елементів системи управління прибутком підприємства: політика підприємства стосовно управління прибутком, концепція управління прибутком, принципи управління прибутком, механізм управління прибутком, інформаційна система, методи аналізу та планування прибутку (рис. 1).

До складу основних функцій системи управління прибутком належать такі [3]:

- розроблення цілеспрямованої комплексної політики управління прибутком;

- формування ефективних інформаційних систем, які забезпечують обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання прибутку підприємства;

- проведення аналізу формування, розподілу і використання прибутку;

- здійснення планування процесу формування, розподілу і використання прибутку;

- розроблення ефективної стимулюючої системи щодо формування прибутку та його ефективного використання;

- здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих рішень у галузі формування і використання прибутку.

На основі вивчення фахових літературних джерел сформульовано принципи форму-

вання системи управління прибутком, а саме:

1. Принцип інтеграції із загальною системою управління підприємством. Передбачає узгодженість цілей системи управління прибутком і стратегічних цілей розвитку підприємства, адже процес управління прибутком охоплює всі аспекти діяльності підприємства та є результатом його фінансово-господарської діяльності.

2. Принцип безперервності, що пояснюється необхідністю постійного функціонування системи управління прибутком, оскільки діяльність підприємств має безперервний характер.

3. Принцип системності, тому що метою розроблення управлінських рішень з питань управління прибутком підприємства є досягнення найбільшого економічного ефекту при існуючих ресурсних обмеженнях.

4. Принцип комплексності. Він забезпечує високу результативність формування та використання прибутку підприємством загалом.

5. Принцип динамічності управління, що вимагає швидке пристосування системи управління прибутком до постійних змін зовнішнього й внутрішнього середовища.

6. Принцип варіативності підходів до розробки окремих управлінських рішень. Полягає в розробленні та аналізі альтернативних сценаріїв розвитку господарської діяльності підприємства та прийняття на їх основі управлінських рішень стосовно управління прибутком.

7. Принцип орієнтації на стратегічні цілі розвитку підприємства.

Отже, ефективна система управління прибутком сприяє стабільному функціонуванню та розвитку підприємства через: підвищення рівня добробуту власників підприємства; забезпечення приросту ринкової вартості підприємства; підвищення його інвестиційної привабливості; здійснення розподілу прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства; забезпечення ефективного впливу на трудову активність працівників, що здійснюється шляхом участі працівників у розподілі прибутку; підвищення рівня платоспроможності підприємства; зменшення ризиків діяльності; реалізацію соціального розвитку підприємства; поповнення фінансових ресурсів підприємства тощо.

Висновки з цього дослідження. Система управління прибутком має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, оскільки прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впли-

ває на рівень прибутку, який, у свою чергу, є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників.

Ефективна система управління прибутком підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі й завдання, сприяє стійкому роз-

витку підприємства та забезпечує ефективну діяльність підприємства.

Відсутність єдиного методичного підходу щодо формування системи управління прибутком з ціллю ефективного функціонування підприємства стає важливим аспектом подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сковородкина Л.В. Финансовый менеджмент. Учебно-методическое пособие для сам. изуч. дисциплины. Ч.2./ Л.В. Сковородкина. – Симферополь, 2011.– 137 с.
2. Фінансовий менеджмент. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1652020564634/finansii/upravlinnya_pributkom.
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : [підручник] / Цал-Цалко Ю.С. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
4. Боуш Г.Д. Типологизация, идентификация и диагностика кластеров предприятий: новый методологический подход / Г.Д. Боуш // Вопросы экономики. – 2010. – № 3. – С. 121–131. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://finanal.ru/003>.